

BEÑAT GAZTELUMENDI ARANDIA

«Uste dut nire bertso ibilbidea orain dagoela nire izateko moduan uztartuta»

Añorga, 1987. Gipuzkoako txapelduna 2015ean eta txapeldunordea aurreko bietan. Txapelketa zalea da.

Txapelketan eroso sumatu zaitugu.

Nire lekuan egon naizela sentitu dut eta ez dut uste nire lekuari zegokiona baino gehiago nabarmendu naizenik. Egoerak nik nahi nituen bezala eraman ditut eta pozik nago alderdi horretatik.

Euskal Herrikorako egindako prestaketa orain ari omen zara igartzen.

Intuizio batzuei segika hasten zara lanketa bat egiten. Gero, batzuetan

gertatzen da zure momentuak ez duela bat egiten intuizio horrekin eta ez zaudela gorputzaldi horretan. Aurreko txapelketa nagusiko finalean gertatu zitzaidan; hara iritsi eta egin nuen lanketak han egin behar nuena egiteko ez zidala balio sentitu nuen. Orain, alderantziz. Sentitzen dut lehen egin nuen lanketa horrek balio didala gaiei nahi diedan bezala heltzeko eta nire buruarekin erosoago sentitzeko.

Hala ere, oraingo txapelketa ere asko prestatu duzula nabari da.

Bai. Asko gustatzen zait txapelketako lanketa eta txapelketa bera, genero bezala,

Amasa-Villabona, 1991. Bigarrenez kantatuko du Illunbeko finalean eta berria izatetik beteranoa izatera bidea zein motza den bere azalean probatu du.

Tolosako finalaurrekoan, saioa bukatu, oholtzatik jaitsi eta aulkiak jasotzen ikusi zintudan.

Tira, bertso eskolako lagun guztiak hor neuzkan eta normalena hori zen, ni ere desmuntatzen aritzea.

Sortzaile berezia da bertsolaria alderdi horretatik.

Tira, guk oso natural jaso dugu hori. Hori da inguruan ikusi duguna. Hala ere, bertso eskolakoen ondora bueltatzea bada erosoago sentitzeko modua, berriro taldeko kide sentitzekoa, oholtzatik epelera jaisteko modua.

Bigarren finala, erabat desberdina. Eskatzen zaizuna ere, desberdina.

Egia da ni ere beste puntu batean nagoela eta emateko gogoz nagoela edo, behintzat,

OIHANA IGUARAN BARANDIARAN

«Jendaurrekoak gure burua ezagutzeko ematen digun aitzakia luxu bat da»

ematen saiatzeko. Duela lau urte helburuak beteta bezala iritsi nintzen finalera eta kasik ospakizun kutsua zeukan. Final honek ere badu, zalantzarik gabe, ez baita erraza izan finalean sartzea. Baina uste dut lau urte hauetan asko ikasi dudala.

Nola heldu zara, hazi zara, oholtza gainean?

Nire burua deskubritzen joan naiz bertsolari bezala, plazandre bezala. Hasieran zoratzen, txapelketan oro har asko gozatu nuen eta gero plazaz plaza zer

esanik ez. Umetan nire idoloak izandako haiekin kotxea partekatzea, beren eskutik ikastea, aholkuak entzutea, saioa ondoren nola aletzen duten ikustea... Ilusio eta gogo handiarekin bizi dudan prozesua izan da eta oraindik ere horrela bizi dut.

Horrez gain, zure burua jendaurrean kokatzen ikasten duzu, egoera irakurtzen eta kokatzen eta jendeak zukan zer irakurtzen duen ulertzen. Gero, horrek guztiak sor dezakeen segurtasun falta edo txikitasuna kudeatzen ikasi behar duzu. Zentzu horretan, Euskal Herriko txapelketan gaizki pasatu nuen eta oraindik digestio fasean nago. Konfiantza berreskuratzeko prozesu bat behar nuen eta egin dut. Izan dira esateko ezer interesgarririk ez neukala sentitzen nuen momentuak eta nik ez dut sormena horrela bizi nahi. Distantzia hartu eta nire burua birkokatzen aritu naiz. Prozesua luzea eta mantsoa da, baina uste dut jendaurrekoak gure burua ezagutzeko eta gure buruaren lanketa egiteko ematen digun aitzakia luxu bat dela. Zenbait

oso berezia iruditzen zait. Aurten ere oso eroso sentitu naiz lanketa horretan.

Lana norberak bere buruarekin egiten du etxean. Eta oinez ere dezente egiten dut. Oinez nabilela ideia dezente mugitzen zaizkit eta asko laguntzen dit. Baina, gero, lanketa pertsonal horrek partekatzeke espazio batzuk behar ditu, txapelketako tentsiotik apartekoak. Eta aurten espazio horiek topatu ditut; Alaiarekin [Martin] dezente aritu naiz, Ane Labakarekin, Ainhoa Agirreazaldegirekin, Uxue Alberdirekin...

Denak emakumeak aipatu dituzu.

Bai, eta anaiarekin ere dezente ibili naiz. Baina uste dut nire bertso ibilbideak horra eraman nauela eta espazio horietan eroso sentitzen naiz.

Zure bertso ibilbideak eta zure izaerak eraman zaituzte espazio horietara?

Uste dut nire bertso ibilbidea orain dagoela nire izateko moduan uztartuta. Hasieran oso desberdina zen Beñat oholtzatik behera eta Beñat oholtza

«Bertsolaritzan une honetan aldaketa hiru lekutatik datorrela uste dut: lehena, belaunaldi berrietatik; bigarrena, bertsolaritzak hainbeste dentsitate ez duen espazioetatik, eta, hirugarrena, emakumeen lanketatik»

gainean, eta orain pozik nago bien arteko distantzia gero eta motzagoa delako. Horretan laguntzen nau ondoan dudan jendeak, nik eramatea nahi dudan lekuetara eramaten nau. Alde horretatik oso pozik nago.

Genero ikuspuntua asko landu duzu.

Askotan esaten da genero lanketa norberak egiten duela bere buruarekin eta gero eramaten dela praktikara. Nire kasuan alderantziz gertatu zait, plazan arituz hartu dut nire generoaren kontzientzia eta ez da beti eroso izan. Nik uste dut aurreko txapelketa nagusian horrek ere eragin zidala.

Bertsolaritzan une honetan aldaketa hiru lekutatik datorrela uste dut: lehena, belaunaldi berrietatik –gu ja ez gara–; bigarrena, bertsolaritzak hainbeste dentsitate ez duen espazioetatik –Añorga ez dago hor–, eta, hirugarrena, emakumeen lanketatik. Justu hiru puntu horietako batean ere ez nago eta ez dut uste egon beharko nukeenik. Eta dezente kostatu zait hor kokatzea, sentitzea nire

ahotik berrikuntzarik ez dela etorriko. Orduan, askotan egiten dudana galdera da ea zein den nire funtzioa momentu honetan oholtza baten gainean. Nire intuizioa da nagoen lekutik zilegitasun bat irabazi dudala urteotako ibilbidean eta zilegitasun horrek laguntzen duela oholtzan gauza batzuk aldatu daitezen. Eta, bestetik, bertsolaritza bera aldatzen ari da. Dialektikarako joera izan dugu eta horrek traba egiten du aldaketa batzuk oholtzan gertatu daitezen. Posizio pribilegiatu eta ez pribilegiatu baten arteko dialektikan beti batek irabazten du. Baina, bakoitzak bere lekuaren kontzientziatik, logika hori puskatu eta kolaboratibo jartzen bagara, gaiak beste era batera lantzen dira eta askoz ibilbide luzeagoak egin daitezke gaien bueltan.

Aurreko txapelketa nagusian horretan saiatu nintzen eta ez zitzaidan ondo atera. Gainera, jende guztiak galdetzen zidan ea triste ote nengoen. Kontua ez zen hori, profil baxuago bat markatu nahi nuen eta ez nuen lortu. Aurten topatu dut nire espazioa eta gustura ari naiz hortik.

«Euskal Herriko txapelketan gaizki pasatu nuen eta oraindik digestio fasean nago»

momentutan, gai batzuei esker, inoiz pentsatuko ez genituzkeen gauzak pentsatzera iristen gara. Hori sekulakoa iruditzen zait.

Zure agurrak gozamina dira.

Batzuetan, momentuari erantzuteko, gorputzak eskatzen dit. Ihes egiten laguntzen dit eta lasaitu egiten nau bi baino handiagoa den motibo bat edukitzeak, sentsazio kolektibo bati kantatzeak.

Eta kantatzea maite duzu. Bertsoa dotore saltzen duzu.

Kantatzea gustatzen zait, nahiz eta txapelketan, tentsioagatik, beti izaten dudana marranta sentsazioa. Eta jende

askok esaten dit kantatzearena. Behin Unai Muñozari entzun nion eta geroztik askotan izaten dut buruan. «Nire kantakera nabarmentzen dutenean, kuadrillan bat guapoa dela, besteak sekulako gorputza duela eta ni oso jatorra naizela esaten dutenean bezala sentitzen naiz». Nik ere sentsazio hori izaten dut. Ondo kantatu omen dut, baina zerbait esateko ere baneukan e? [barreak]

Final parekidea, zenbakitan.

Nabarmendu behar da edo ez?

Garrantzitsua da atzetik dagoen lana nabarmentzea, iraileko fasean zein gutxi ginen esatea [42tik hamar], egiteko zenbat geratzen den esatea... Egia da bertso eskoletako neskatoak publiko artean ikusten ditudanean sentitzen dudala haientzat garrantzitsua dela finalean lau emakume aritzea. Normalizatzea gustatuko litzaidake, besterik gabe bistan geratzea. Hortik aurrera, bertsolari bezala zein desberdinak garen nabarmentzea gustatuko litzaidake. Ez gara bloke bat.